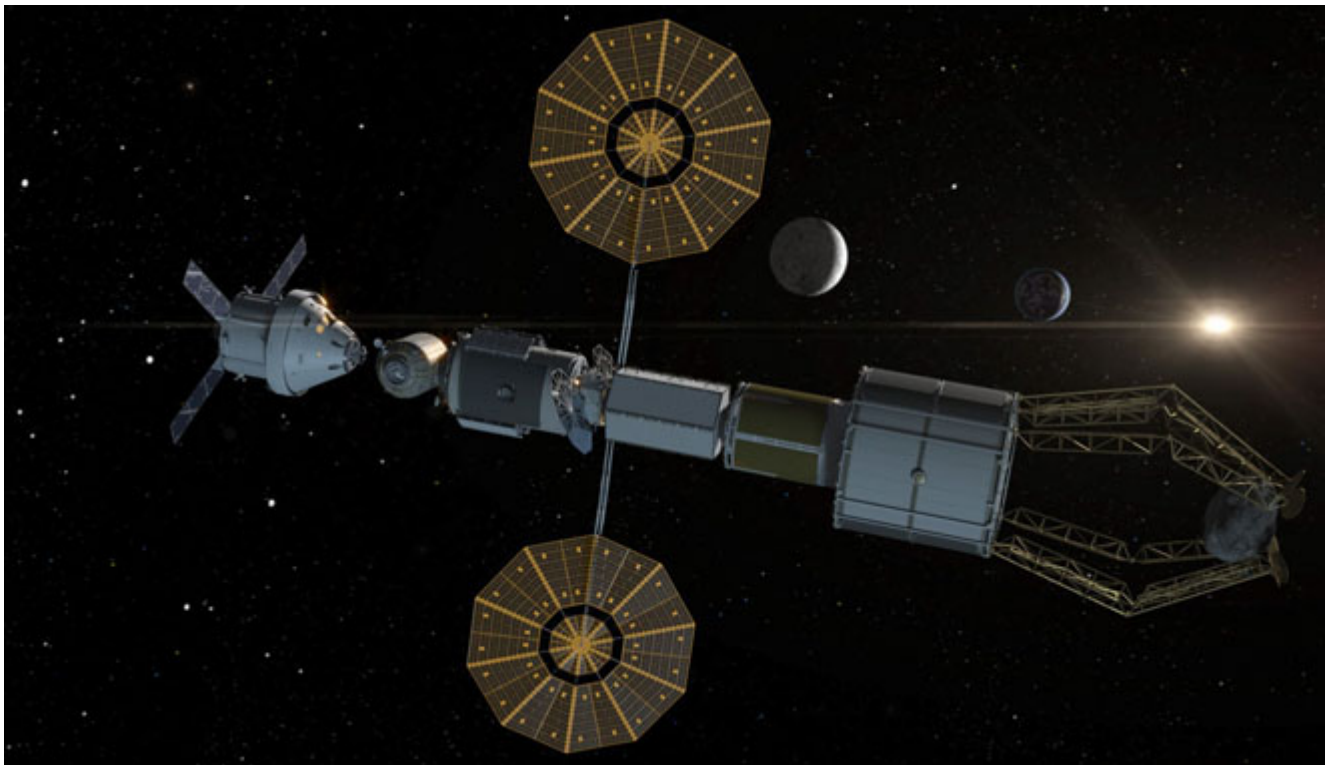

Επιστημονική φαντασία: μπορεί να προβλεφθεί το μέλλον; (Βασίλειος Μανιμάνης, Δρ. Αστροφυσικής Παν/μίου Αθηνών)

/ [Πεμπουσία](#)

Το μεγαλύτερο μέρος της διεθνούς φήμης του Βερν έγκειται στις προβλέψεις του για το μέλλον, που είχαν αρχίσει να επαληθεύονται όσο ακόμα ζούσε ο ίδιος και του εξασφάλισαν τον χαρακτηρισμό «προφήτης». Οι προρρήσεις αυτές αναφέρονται στα τεχνολογικά επιτεύγματα της ανθρωπότητας, όχι στις προόδους των θεωρητικών κλάδων των διαφόρων θετικών επιστημών. Ο Βερν συνδέει πάντως στενά τα επιτεύγματα της τεχνικής με την Εφαρμοσμένη Επιστήμη, κάτι που αποτελεί τον κανόνα και θεωρείται σχεδόν αυτονόητο στην εποχή μας, αλλά όχι τον 19ο αιώνα.

Το πλέον εντυπωσιακό παράδειγμα πολλών ορθών επί μέρους προβλέψεων για ένα θέμα βρίσκεται στα έργα «Από τη Γη στη Σελήνη» και «Γύρω από τη Σελήνη». Εκεί ο Βερν όχι μόνο προβλέπει ορθά ότι η πρώτη εκτόξευση ανθρώπων προς τη Σελήνη

θα λάβει χώρα στη Φλόριντα των ΗΠΑ, όχι μόνο προβλέπει τον ακριβή αριθμό των αστροναυτών στη σεληνάκατο (τρεις) και με μεγάλη προσέγγιση τις διαστάσεις και το βάρος της σεληνακάτου, αλλά και την επιστροφή με προσθαλάσωση στον Ειρηνικό Ωκεανό (στην περίπτωση του *Apollo 8* και την περιοχή του Ειρηνικού με σφάλμα 4 μόλις χιλιομέτρων!)

Εντυπωσιασμένος, ο αστροναύτης Frank Borman του *Apollo 8*, αποστολής που οδήγησε για πρώτη φορά τον άνθρωπο «προς» τη Σελήνη και σε περιφορά «γύρω από τη Σελήνη» (Δεκέμβριος 1968), θα γράψει ένα γράμμα στον δισέγγονο του συγγραφέα, τον Jean-Jules Verne, με ημερομηνία 5 Φεβρουαρίου 1969, όπου μεταξύ άλλων αναφέρει: «είναι περισσότερο από μια απλή σύμπτωση: είναι φόρος τιμής στην ιδιοφυΐα των οραματισμών του. Δεν φαντάσθηκε απλώς τι είδους άθλοι ήταν κατορθωτοί από τον άνθρωπο, αλλά και το πώς ακριβώς θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν, μέχρι και τις μικρότερες λεπτομέρειες. Ποιος μπορεί να πει πόσοι διαστημικοί επιστήμονες εμπνεύσθηκαν, συνειδητά ή υποσυνείδητα, από την ανάγνωση των έργων του Ιουλίου Βερν; [...] ...πίσω από κάθε αποφασιστικό βήμα στην ανθρώπινη ιστορία βρίσκεται ένα όνειρο. Αυτό το όνειρο [αλλά] και τα σχέδια για την πραγματοποίησή του υποδείχθηκαν σε μας για πρώτη φορά από τον πρόγονό σας. ...επομένως ο Ιούλιος Βερν αποτελεί έναν από τους μεγάλους πρωτοπόρους της διαστημικής εποχής».

Θα αντιτείνει ίσως κάποιος ότι η εκτόξευση με γιγαντιαίο πυροβόλο θα σκότωνε όπως αποδεικνύεται τους ήρωες του Βερν. Αλλά το αρχικό σχέδιο των πρωταγωνιστών στο «Από τη Γη στη Σελήνη» είναι ένα μη επανδρωμένο βλήμα. Στο επίπεδο αυτό, η εκτόξευση στο διάστημα με κανόνι είναι δυνατή: Το πρόγραμμα SHARP (Super High Altitude Research Project) στο Εθνικό Εργαστήριο Lawrence στο Livermore της Καλιφόρνιας προέβλεπε τη χρήση ενός «υπερπυροβόλου» για τη θέση τεχνητών δορυφόρων σε τροχιά με πολύ μικρότερο κόστος (βλ. «Περισκόπιο της Επιστήμης», τεύχος 195 - Μάιος 1996, σελ. 52). Η έμπνευση αυτή του φυσικού John Hunter ονομάσθηκε «Jules Verne Launcher».

Οι καταπληκτικές προβλέψεις του Βερν οφείλονται κατά μεγάλο μέρος στη συστηματική μελέτη των επιστημονικών και των γενικότερων δεδομένων για κάθε περίπτωση. Διείδε τις δυνατότητες των ΗΠΑ για μελλοντική ανάπτυξη και γνώριζε ότι τα σημεία της Γης κοντύτερα στον ισημερινό, όπου η λίγο μικρότερη βαρύτητα και η γήινη περιστροφή υποβοηθούν, είναι τα καταλληλότερα για εκτοξεύσεις. Το νοτιότερο σημείο των ηπειρωτικών ΗΠΑ βρίσκεται στη Φλόριντα...

Αλλού σπεύδει να αρνηθεί με ειλικρίνεια την πατρότητα εφευρέσεων. Σχετικά με το υποβρύχιο δηλώνει το 1903: «Οι Ιταλοί είχαν εφεύρει υποβρύχια 60 χρόνια πριν δημιουργήσω τον *Νέμο* και το σκάφος του.» Υποβρύχια είχαν χρησιμοποιηθεί και

στον Αμερικανικό Εμφύλιο, ενώ το όνομα «Ναυτίλος» προήλθε μάλλον από το σκάφος που κατασκεύασε στη Γαλλία ο Robert Fulton το 1800.

Οι προβλέψεις του πάντως είναι πάρα πολλές. Περιλαμβάνουν τα γιγάντια υπερωκεάνια («Η πλωτή πολιτεία», 1871), τις βαρύτερες του αέρα πτητικές μηχανές με το ελικόπτερο στο «Ροβύρος ο κατακτητής» (1886), τον ομιλούντα κινηματογράφο («Ο πύργος των Καρπαθίων», 1892), το αυτοπροωθούμενο βλήμα («Μπροστά στη Σημαία», 1896), το βλήμα που διασπάται σε πολλά τεμάχια στον αέρα ώστε να πολλαπλασιάζεται η καταστροφική του δυνατότητα, αντίστοιχο του σύγχρονου αμερικανικού ATACMS («Τα 500 εκατομμύρια της Μπεγκούμ», 1879, μαζί με την ιδέα του τεχνητού δορυφόρου της Γης), τα πλωτά τεχνητά νησιά που η έλλειψη χώρου θα δημιουργήσει σύντομα στην Ιαπωνία («Η ελικοφόρος νήσος», 1895), τα συνθετικά διαμάντια («Το αστέρι του Νότου», 1884), το βενζινοκίνητο αυτοκίνητο, τα υπερυψωμένα αστικά τρένα και το τηλεομοιότυπο (φαξ) («Το Παρίσι στον εικοστό αιώνα», εκδόθηκε μόλις το 1994!) και τα σχέδια μηχανικής μεγάλης κλίμακας στο «Άνω-κάτω» (1889) και στο «Η εισβολή της θάλασσας» (1905). Προβλέπονται επίσης σε άλλα έργα η εξαιρετική 7 την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Αλλά σε αντιστάθμισμα η παρατήρηση των πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων μεταξύ του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του είναι οξύτατη. Ευτυχώς η προσωπική αξία του Βερν δημιούργησε αρκετούς συνεχιστές του έργου του, στον κλάδο της λογοτεχνίας που είναι σήμερα γνωστός ως «επιστημονική φαντασία».

[συνεχίζεται]

[Δείτε το προηγούμενο μέρος εδώ](#)

Το παρόν άρθρο είναι το τέταρτο μέρος της εισήγησης **«Η εισαγωγή της επιστήμης στη λογοτεχνία: Η περίπτωση του Ιουλίου Βερν»** του **Δρ. Βασίλειου Ν. Μανιμάνη**, Τμήμα Φυσικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Τομέας Αστροφυσικής, Αστρονομίας και Μηχανικής, στην Επιστημονική Ημερίδα: **«Φιλοσοφία, Φυσικές Επιστήμες, Βιοηθική»**, που διοργανώθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 12/11/2014. ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ

Πηγή: deeaef.gr